

דף מקורות - פרשת מסעי – עיר מקלט

השיעור השבועי של הרב יצחק חי זאגא בבית הרב קוק, אור לכח' תמוז תשע"ו א. במדבר לה - 'ואת הערים אשר תתנו ללויים את שש ערי המקלט אשר תתנו לנס שמה הרצח.. כי אתם עברים את הירדן ארצה כנען. והקריתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה לכם ונס שמה רוצח מכה נפש בשגגה.. את שלש הערים תתנו מעבר לירדן ואת שלש הערים תתנו בארץ כנען.. בעיר מקלטו ישב עד מות הכהן הגדל ואחרי מות הכהן הגדל ישוב הרוצח אל ארץ אחרת.. ולא תחניפו את הארץ.. כי הדם הוא יחניף את הארץ ולא יכפר לדם אשר שפך בה כי אם בדם שפכו. ולא תטמא את הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני שכן בתוכה כי אני ד' שכן בתוך בני ישראל. רש"י -עד מות הכהן הגדול - שהוא בא להשרות שכינה בישראל ולהאריך ימיהם, והרוצח בא לסלק את השכינה מישראל ומקצר את ימי החיים. אינו כדאי שיהא לפני כהן גדול. דבר אחר לפי שהיה לו לכהן גדול להתפלל שלא תארע תקלה זו לישראל בחייו. מכות יא - אימותיהן של כהנים מספקות להן מחיה וכסות כדי שלא יתפללו על בניהם שימותו.

ב. אורות התחיה כה - סמוך לעקבא דמשיחא מתרבה סגולת האחדות באומה. המעשים הטובים והדעות והאור האלוקי הנמצאים בצדיקים פועלים על קדושת הכלל יותר מבשאר הזמנים. טמונה היא סגולה זו במטמון של קטיגוריא ומריבות, אבל תוכו רצוף אהבה ואחדות נפלאה, שמעוררת הרגשה כללית לצפיה לתשועת הגוי כולו.

ג. רמב"ם שמיטה ויובל פי"ג - ולמה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל.. מפני שהובדל לעבוד את ד' לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים.. שנאמר אני חלקך ונחלתך.

ד. רקנאטי .. -צריך הרוצח לגלות למקום הדין, כי ערי הלויים היו קולטות, ולבקש ממנה שלא תחול עליו כי בשוגג הרג. אפשר.. כי מדת הדין של מעלה קולטת הרוצח כי היא סבבה מיתתו על ידי זה. וטעם וישב בה עד מות הכהן הגדול, כי במיתתו יכפר עונו, כי מיתת הצדיקים מכפרת.. ירושלמי יומא ז' ג - 'ר' סימון בשם ר' יונתן דבית גוברין.. ההורג נפש לא היתה לו כפרה וקבעה לו התורה כפרה מיתת כהן גדול..

ה. בבא קמא לב - 'ת"ר הנכנס לחנותו של נגר שלא ברשות ונתזה בקעת וטפחה על פניו ומת פטור ואם נכנס ברשות חייב.. א"ר יוסי בר חנינא חייב בד' דברים ופטור מגלות.. אמר רבא.. דלא סגי ליה בגלות.. דהוי ליה שוגג קרוב למזיד. סנהדרין לז - 'ואמר רב יהודה בריה דרבי חייא גלות מכפרת עון מחצה מעיקרא כתיב והייתי נע ונד ולבסוף.. וישב בארץ נוד.. רבי יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל.. אבות ד' יד - 'רבי נהוראי אומר הוי גולה למקום תורה..

ו. דברים ד - 'אז יבדיל משה שלש ערים בעבר הירדן מזרחה שמש, לנס שמה רוצח.. את בצר במדבר.. וזאת התורה אשר שם משה.. רש"י - 'ואע"פ שאינן קולטות עד שיבדלו אותן שבארץ כנען, אמר משה מצוה שאפשר לקיימה אקיימנה. מכות י - 'א"ר יוחנן הרב שגלה מגלין ישיבתו עמו איני והא א"ר יוחנן מנין לדברי תורה שהן קולטין שנאמר, את בצר במדבר.. וכתוב בתורה וזאת התורה. לא קשיא הא בעידנא דעסיק בה.. ואי בעית אימא קולטין ממלאך המות.

ז. מכות יב - 'ת"ר.. אשר ינוס שמה מלמד שהיו ישראל מגלין במדבר, להיכן מגלין, למחנה לוי, מכאן אמרו בן לוי שהרג גולה מפלך לפלך ואם גלה לפלכו פלכו קולטו אמר רב אחא בריה דרב איקא מאי קרא

כי בעיר מקלטו ישב, עיר שקלטתו כבר. כתובות קיא – עולא.. נח נפשיה בחוץ לארץ אתו אמרו ליה לרבי אלעזר אמר אנת עולא (עמוס ז) על אדמה טמאה תמות אמרו לו ארונו בא אמר להם אינו דומה קולטתו מחיים לקולטתו לאחר מיתה.

ח. רבינו בחיי – דרשו רז"ל: כל מי שהורג נפש גולה למזרחה של שמש, שכן אדם הראשון גרם מיתה לכל תולדותיו, מה כתיב ביה, וישכן מקדם לגן עדן וגו', וכן קין שהרג להבל גלה למזרחה של שמש, שנאמר, וישב בארץ נוד קדמת עדן. מכות י - דרש רבי שמלאי.. מזרחה שמש אמר לו הקב"ה.. הזרח שמש לרוצחים א"ד הזרחת שמש לרוצחים.

ט. זוהר ויקרא ח - פתח רבי יהודה ואמר, עבדו את ד' בשמחה בואו לפניו ברננה.. ההוא בר נש דעבר על פקודא דמאריה.. ותב לקמי.. אן הוא שמחה אן הוא רננה.. אלא במאי אתתקן בהנהו כהני וליואי דהא אינון אשלימו שמחה ורננה בגיניה, שמחה בכהנא אתקיים, בגין דהוא רחיקא מן דינא תדיר וכהנא בעי לאשתכחא תדיר באנפין נהירין חדאן יתיר מכל עמא, דהא כתרא דיליה גרים, רננה בליואי והכי היא דהא ליואי משתכחי על שיר לעלמין..

י. קובץ ה' רמה – 'איזהו אור הישר, במערכת השכל, הידיעות ההולכות ומסתעפות מן הקודם אל המאוחר, ואור החוזר, הוא התוכן המסתעף מן המאוחר אל הקודם. מובן הדבר, שהאצילות הראשונה היא יותר חפשית, רחבה וברורה, חסדיה שוטפים וזולפים בהרוחה, והשניה, הצריכה לטפס ולעלות, מהתחת אל הרום, מהסבות המאוחרות אל הקדומות, הולכת היא בכבדות, כמה וכמה דרכים לפניו, והיא בטורח קולעת אל הדרך המכוונת, וכשהיא עולה, עולה במשקל מצומצם, שוקלת את המעלות העליונות על פי המשקל הקצר של התחתונות, ובעמל היא מגדילה את ההגדלה הראויה לאותן ההזרחות שממעל לה.. וסוף כל סוף הכל מצטרף לאגודה אחת, והמים העליונים והמים התחתונים מתחברים זה עם זה, ותהום אל תהום קורא, ושירת עולמים אשר בחוסן האמונה מתגברת, זזיו הנפש ואצילות החיים המפכים על ידם, מתאמצת והולכת מדור לדור. דור לדור ישבח מעשיך וגבורותיך יגידו, הדר כבוד הודך ודברי נפלאותיך אשיחה, ועוזז נוראותיך יאמרו וגדולתך אספרנה, זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו. ורננה בליואי, עבודת הלויים המטהרים בטהרת דין וגבורה, רני פלט תסובבני סלה.

יא. אגרות הראי"ה ב' תקעא.. - 'שמקור הציונות, הוא המקור הקדוש העליון, התנ"ך.. לא הד קול, שעם שנאו בעולם, הולך לבקש לו מקלט בטוח מרודפיו, לבדו, ראוי להשיב לתנועת עולמים זו את חייה, אלא שגוי קדוש, סגולת העמים, גור אריה יהודה, נעור מתרדמתו הארוכה, והנה הוא הולך ושב אל נחלתו אל גאון יעקב אשר אהב סלה.'